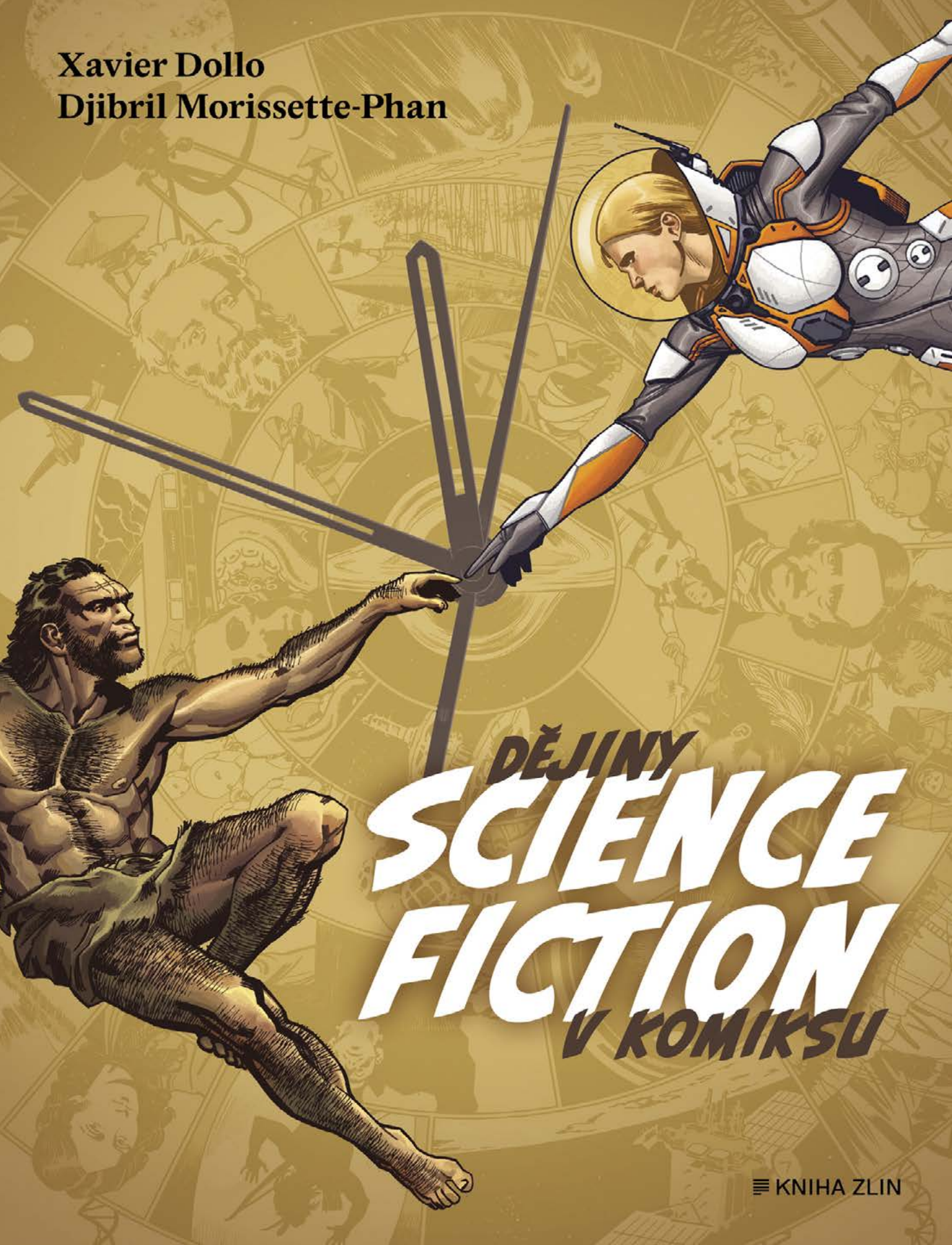

Xavier Dollo
Djibril Morissette-Phan

DĚJINY
SCIENCE
FICTION
V KOMIKSU

Dějiny science fiction v komiksu

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Xavier Dollo

Dějiny science fiction v komiksu – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Text: Xavier Dollo

Ilustrace a barvy: Djibril Morissette-Phan

DĚJINY
SCIENCE
FICTION
V KOMIKSU

Tento komiks bych chtěl věnovat památce svých rodičů, Huguette a Josepha, kteří by si četbu jistě užili. Věnuji jej rovněž Éricu Marcelinovi, na jehož popud jsem touto zkouškou prošel, a také své manželce Marielle, jíž jsem připravil zcela jinou zkoušku, která trvala dva a půl roku. A stále jsme svoji!

Dále bych rád srdečně poděkoval Djibrilovi za jeho nezměrnou trpělivost a talent a Brunu Lecignovi za to, že jsem se mohl spolehnout na jeho moudrost a učenost – vždyť by tento komiks s přehledem mohl napsat sám. Samozřejmě děkuji i nakladatelskému týmu Humanoides za to, jak se o mě starají. Zvláštní poděkování si zaslouží i ti, kteří mi v určitou chvíli pomohli tento podnik vést správným směrem, ač o tom někdy sami nevěděli: Alexandre Marcinkowski, Lionel Evrard, Laurent Queyssi, André-François Ruaud, Patrick Dechesne, Sylvie Millerová, Pierre-Paul Durastanti, Francis Valéry, Pierre Bordage, Christopher Priest, Joseph Altairac, Erwann Perchoc, Philippe Ward, Hervé Beilvaire, Philippe Gestin, Jean-Luc Rivera, Marie Ker goatová, Fabrice Leduc, David Meulemans, Alex Nikolavitch, Laurent Genefort, Fabrice Mundzik, Christian a Jacqueline Léourierovi, Yves Letort, Danielle Martinigolová, Franck Selsis, Etienne Vincent, Simon Pinel, Régis Goddyn, Mathieu Betton. Děkuji antikvářům z náměstí Hoche a dále TV Rakuten a eBayi, když už mi oni nijak pomoci nemohli. Samozřejmě si díky zaslouží i Nyx a Galma. Doufám, že jsem na nikoho nezapomněl.

Xavier Dollo

**Published under License from Humanoids
Première édition : 2020 – Les Humanoïdes
Associés – éditions Critic
© 2020 Humanoids, Inc. – Los Angeles
All rights reserved.
Translation © Vendula Něchajenko, 2022**

Z francouzského originálu *Histoire de la science-fiction*, vydaného nakladatelstvím Les Humanoïdes Associés v Los Angeles v roce 2020, přeložila Vendula Něchajenko

Odpovědný redaktor Jiří Hron
Jazyková redaktorka Anna Melicharová
Korektury Kateřina Hrabětová
Technická redaktorka Viola Urbanová
Sazba Radek Jahůdka

Vydalo nakladatelství KNIHA ZLIN ve společnosti Albatros Media a. s. se sídlem 5. května 22, Praha 4, v roce 2022, číslo publikace 41 829.

Vydání první
Všechna práva vyhrazena

www.knihazlin.cz

e-shop: www.albatrosmedia.cz
www.facebook.com/knihazlin

Cena uvedená výrobcem představuje nezávaznou doporučenou spotřebitelskou cenu.

ISBN tištěné verze 978-80-7662-448-1
ISBN e-knihy 978-80-7662-449-8
(1. zveřejnění, 2022) (ePDF)

Předmluva Pierra Bordage

Na to, aby se člověk pustil do dějin science fiction, je potřeba buď neuvěřitelná dávka odvahy, anebo neznalosti, zvláště pokud má v úmyslu toto téma zpracovat formou komiksu, který je založen na schopnosti tvořit zkratky a nevychází vstříc obvyklému teoretickému založení podobných děl.

Druhé úskalí: každý odborník, strážce chrámu, má svoji definici science fiction, a pokud představíme svou vlastní, zcela novou představu o vývoji žánru, jehož bohatství je stále širší veřejnosti skryto, můžeme se jich dotknout.

Ačkoli se již od roku 1993, kdy vyšli moji *Bojovníci ticha* (*Les guerriers du silence*), řadím mezi sci-fi autory, nejsem na tento žánr žádným odborníkem. Objevil jsem jej v kanonickém věku osmnácti let na univerzitě v Nantes, a jak jsem se v onom prostředí pohyboval, z různých tu a tam sesbíraných dílků jsem si složil zdaleka ne vyčerpávající skládačku, která mi bez větší újmy umožnila účastnit se veletrhů a konferencí. Na psaní jsem se vrhl naprosto intuitivně potom, co jsem celý ohromený dočetl několik zásadních děl, jako jsou *Martánská kronika*, *Město, Shambleau*, *Jatka č. 5*, *Duna*, *Cizinec v cizí zemi*, *Slan*, *Nadace...*, aniž jsem si byl vědom, že navazuji na světové hnutí, které zapustilo kořeny už ve starověku – pozor, to je předmětem kontroverze –, prosadilo se na začátku průmyslové éry a plně se rozvinulo ve dvacátém století, kdy dosáhlo svého takzvaného zlatého věku.

Práci Xaviera Dolla a Djibrila Morissette-Phana proto velmi vítám, jejich monumentální, poučné i zábavné dílo nám nabízí podložený a ucelený přehled sci-fi za využití kreativních vyprávěcích postupů. Jásám nad návštěvou robotů Jenkinse a Robbyho u Clifforda Simaka i nad jejich průzkumem domu science fiction, nad setkáním u Johna Campbella, kde zasedli velikáni zlatého věku Asimov, van Vogt, Heinlein a Sturgeon a mluví v první osobě o tom, co je ovlivnilo, i o svých životních cestách a dílech, jásám nad tím, kolik místa je věnováno zakladatelům, jako byla Mary Shelley a její *Frankenstein*, Jules Verne, H. G. Wells, nad stranami zabývajících se důležitými spisovateli jako Herbert nebo Dick... Pochopitelně tu nemohu zmínit všechna témata nebo autory, jimž se dílo věnuje: článků v celém řetězci, jež společně tvoří, je mnoho a všechny jsou podstatné. Vydejte se sami objevit, jak nápaditě a jedinečně s nimi Xavier ve svém scénáři nakládá a jak je Djibril ztvárňuje ve svých ilustracích – občas jakoby vytržených z pulpových časopisů –, které celek krásně propojují a my se díky nim můžeme ponořit do jednotlivých období.

Komiks nabízí možnosti, jaké samotnému textu unikají. Ne každý například ví, jak ten který spisovatel vypadá, a díky portrétům jsou pro nás jejich tváře okamžitě důvěrně známé; obálky knih umístěné ve spodní části některých stránek zase ilustrují dané téma nebo nás situují na časové ose. Stejně tak se na jiných stránkách v několika jednoduchých barevných vinětách chronologicky vypočítávají důležité texty publikované mezi dvanáctým a devatenáctým stoletím. Jinde jsou zase zmíněná témata připomenuta formou fresky. Potom, co jsem doslova zhltl *Dějiny science fiction*, mi moje osobní skládačka připadá mnohem ucelenější a nic člověka nepotěší víc, než když se může vzdělávat zábavně. Nechybí tu nic, ani prostor, jež si ve světě, který občas mylně považujeme za mužský, vydobily spisovatelky, ani přehled evropské, asijské či africké tvorby v jiných jazycích, než je angličtina. Velká část knihy je pochopitelně vyhrazena filmu, pulpovým časopisům a komiksům, to vše s ilustracemi zachycujícími filmové plakáty, časopisecké obálky nebo přebaly knižních vydání.

Kdo bude nad tímto dílem už jen z principu ohrnovat nos nebo pohoršeně křičet, udělá velkou chybu, když se neponoří do jeho stránek. Snoubí se v něm totiž krásné ilustrace a bohatý text, umožňuje nám podívat se na náš stále ještě malý svět science fiction ze svěží a poučné perspektivy a v jednotlivých okénkách nenuceně zve ty, kteří tento báječný žánr zatím neznají, aby se s ním seznámili.

Děkuji Xavierovi a Djibrilovi za jejich úžasnou práci a děkuji nakladatelství Humanoïdes za to, že je vzalo pod svá křídla.

Pierre Bordage, říjen 2020

Hlavní zdroje Xaviera Dolla:

Hlavní internetové zdroje:

Internet Speculative Fiction Database, oddíl bibliografie, anglosaská rubrika. YouTube, různé ukázky z filmů. SFE, The Encyclopedia of Science Fiction. Digitální knihovna Internet Archive. Francouzský ekvivalent NooSFere. Univerzitní časopis *ReS Futurae*. Podcasty rádia France Culture.

Hlavní tištěné zdroje:

Jacques Sadoul: *Histoire de la Science-Fiction moderne*, nakl. J'ai lu.

Encyclopédie de la Science-Fiction, nakl. CIL.

Stan Barets: *Le Science-fictionnaire*, nakl. Denoël.

Pierre Versins: *Encyclopédie de l'utopie, des voyages extraordinaires et de la science-fiction*, nakl. L'Age d'Homme.

Joseph Altairac a Guy Costes: *Rétrofictions*, nakl. Encrage a Les Belles Lettres.

Francouzské časopisy *Bifrost*, *Galaxies*, *Fiction*, *Europe*, *Le Magazine Littéraire*, *Science-Fiction*, *Futurs*, *Science-Fiction magazine*.

Dimension Espagne pod vedením Sylvie Millerové, nakl. Rivière Blanche.

Patrice Lajoye: *Étoiles rouges*, nakl. Piranha.

Antologie *Livres d'or de la SF*, nakl. Pocket.

Donald Wolheim: *Les Faiseurs d'univers*, nakl. Robert Laffont.

Léon Stover: *La Science-Fiction américaine*, nakl. Aubier Montaigne.

Isaac Asimov: *Moi, Asimov*, nakl. Gallimard.

Francis Saint-Martin: *La Science-Fiction en France dans les années 50*, nakl. Les Moutons Électriques.

Alec Nevala-Lee: *Astounding*, nakl. Dey Street Books.

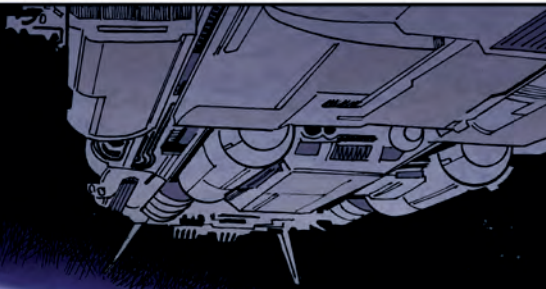
Brian Aldiss: *Billion Year Spree*, nakl. Doubleday.

Literární díla, která vyšla v českém překladu, jsou při prvním výskytu označena černým puntíkem*.

K počátkům sci-fi: od *Odyseje k Frankensteinovi* – od starověku až do začátku 19. století

„JEDINÝM ZPŮSOBEM, JAK ZJISTIT MEZE MOŽNÉHO, JE ODVÁŽIT SE ALEŠPOŇ MALÝ KOUSEK ZA HRANICE NEMOŽNÉHO.“

DRUHÝ ZE TŘÍ ZÁKONŮ ARTHURA CHARLESE CLARKA

SCIENCE FICTION ZAPLAVUJE NÁŠ KAŽDODENNÍ ŽIVOT. VĚTŠINA AMERICKÝCH VELKOFILMŮ, KTERÉ SE OBJEVUJÍ NA NAŠICH OBRAZOVKÁCH, JE PRÁVĚ ŽÁNRU SCI-FI. SETKÁVÁME SE S NÍM I V REKLAMÁCH NEBO U PŘÍSTROJŮ, JEŽ DENNĚ POUŽÍVÁME, JAKO JSOU CHYTRÉ TELEFONY, POČÍTAČE ČI VIDEOHRY. SCI-FI JE VŠUDE!

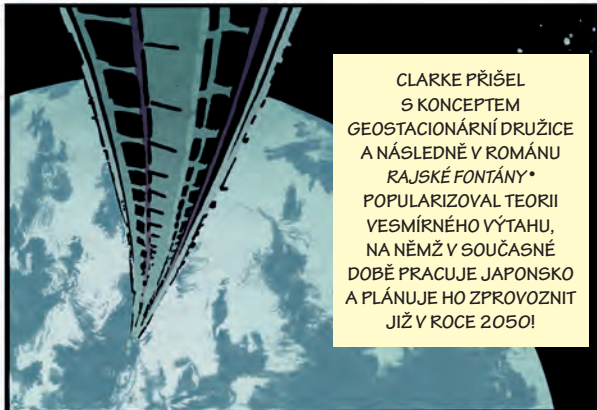
ARTHUR C. CLARKE, JEDEN Z NEJSLAVNĚJŠÍCH SCI-FI SPISOVATELŮ 20. STOLETÍ, TVRDIL, ŽE „KDYŽ UZNÁVANÝ, ALE POSTARŠÍ VĚDEC PROHLÁŠÍ, ŽE JE NĚCO MOŽNÉ, MÁ TĚMĚŘ JISTĚ PRAVDU; KDYŽ VŠAK PROHLÁŠÍ, ŽE JE NĚCO NEMOŽNÉ, TĚMĚŘ JISTĚ SE MÝLÍ.“

SCIENCE FICTION ARTHURA C. CLARKA PŘEDSTAVUJE DOKONALÝ PŘÍKLAD TOHO, ČEHO VŠEHO JE ŽÁNŘ SCHOPEN. CLARKE BYL SKUTEČNĚ VŠESTRANNÝ, PRACOVAL ROVNĚŽ JAKO TELEVIZNÍ MODERÁTOR... FUTUROLOG... A VYNÁLEZCE.

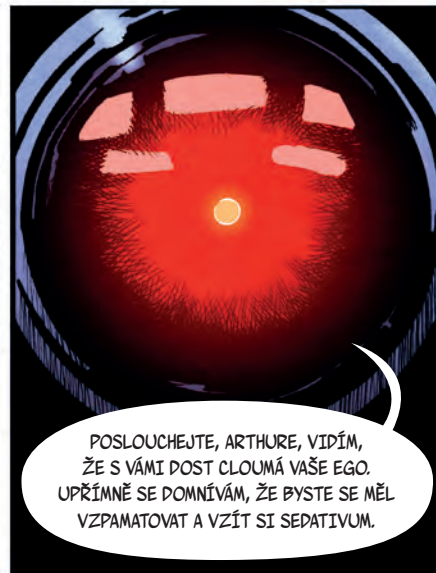

CLARKE PŘIŠEL S KONCEPTEM GEOSTACIONÁRNÍ DRUŽICE A NÁSLEDNĚ V ROMÁNU *RAJSKÉ FONTÁNY** POPULARIZOVAL TEORII VESMÍRNÉHO VÝTAHU, NA NĚMŽ V SOUČASNĚ DOBĚ PRACUJE JAPONSKO A PLÁNUJE HO ZPROVOZNTI JIŽ V ROCE 2050!

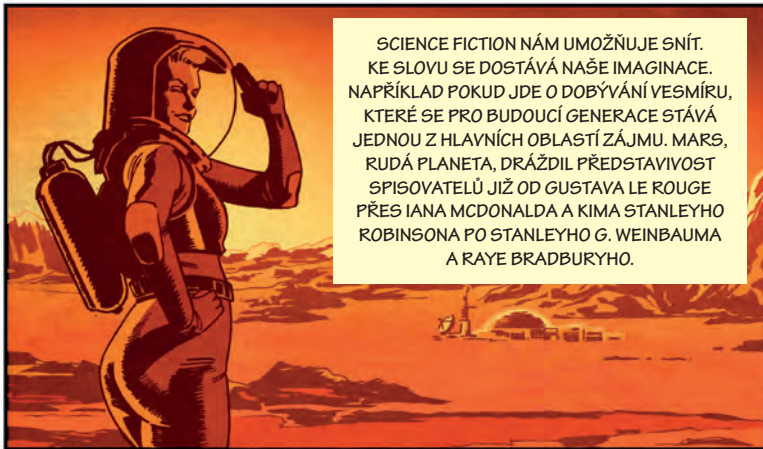

OVLIVNIL JSEM I MODERNÍ KINEMATOGRAFII, JSEM TOTIŽ AUTOREM *HLÍDKY**, POVÍDKY, PODLE KTERÉ VZNIKL SCÉNÁŘ KULTOVNÍHO SNÍMKU *2001: VESMÍRNÁ ODYSEJA* REŽISÉRA STANLEYHO KUBRICKA Z ROKU 1968.

ŽE JE TO TAK, HALE?

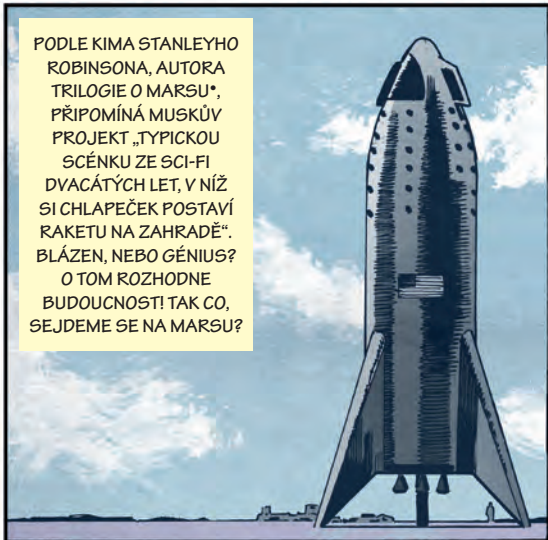
POSLOUCHEJTE, ARTHURE, VIDÍM, ŽE S VÁMI DOST CLOUMÁ VAŠE EGO. UPŘÍMNĚ SE DOMNÍVÁM, ŽE BYSTE SE MĚL VZPAMATOVAT A VZÍT SI SEDATIVUM.

SCIENCE FICTION NÁM UMOŽŇUJE SNÍT. KE SLOVU SE DOSTÁVÁ NAŠE IMAGINACE. NAPŘÍKLAD POKUD JDE O DOBÝVÁNÍ VESMÍRU, KTERÉ SE PRO BUDOUCÍ GENERACE STÁVÁ JEDNOU Z HLAVNÍCH OBLASTÍ ZÁJMU. MARS, RUDÁ PLANETA, DRÁŽDIL PŘEDSTAVIVOST SPISOVATELŮ JIŽ OD GUSTAVA LE ROUGE PŘES IANA MCDONALDA A KIMA STANLEYHO ROBINSONA PO STANLEYHO G. WEINBAUMA A RAYE BRADBURYHO.

ELON MUSK, ČTENÁŘ SCI-FI A ZAKLADATEL SPOLEČNOSTÍ TESLA MOTORS A SPACEX, MÁ BLÁZNIVÝ CÍL: ZALOŽIT NA MARSU LIDSKOU KOLONII. ČASTO SE ODKAZUJE NA AUTORY, KTERÍ JEJ OVLIVNILI. DOPORUČUJE ANARCHISTICKÝ ROMÁN *MĚSÍC JE DRSNÁ MILENKA* * OD ROBERTA A. HEINLEINA A DÁLE ISAACA ASIMOVA, JEHOŽ SÉRIE *NADACE* * JEJ HLUBOCE ZAŠÁHLA.

PODLE KIMA STANLEYHO ROBINSONA, AUTORA TRILOGIE *O MARSU**, PŘIPOMÍNÁ MUSKŮV PROJEKT „TYPICKOU SCÉNKU ZE SCI-FI DVACÁTÝCH LET, V NÍŽ SI CHLAPEČEK POSTAVÍ RAKETU NA ZAHRADĚ“. BLÁZEN, NEBO GÉNIUS? O TOM ROZHODNE BUDOUCNOST! TAK CO, SEJDEME SE NA MARSU?

VĚDECKO-FANTASTICKÝ ŽÁNŘ OVLIVŇUJE REALITU. PŘEDSTAVUJE SI, JAK BY MOHLA VĚDA VYPADAT, A VĚDA SE TOMU NEZŘÍDKA SNAŽÍ DOSTÁT. TŘI ZÁKONY ROBOTIKY ISAACA ASIMOVA SE NAPŘÍKLAD ČASTO ZMIŇUJÍ PŘI SKUTEČNÉM VÝVOJI ROBOTŮ NEBO CHYTRÝCH DOMŮ.

SLOVO „ASTRONAUTIKA“ EXISTUJE DÍKY FRANCOUZOVÍ JMÉNEM JOSEPH HENRI HONORÉ BOEX, ZNÁMĚJŠÍMU POD JMÉNEM J.-H. ROSNY AINÉ, AUTOROVÍ ROMÁNU *BOJ O OHEŇ* *.

A CO TELEPORTACE? ŽE NEEXISTUJE? ČÍNSKÝM VĚDCŮM SE PODAŘILO TELEPORTOVAT FOTON AŽ K DRUŽICI VE VÝŠCE 500 KILOMETRŮ! A KROMĚ TOHO... TEĎ SE PODRŽTE... ZA TŘI VTEŘINY VÁS TELEPORTUJEME PŘÍMO DO LŮNA DĚJIN SCIENCE FICTION! 3... 2... 1...

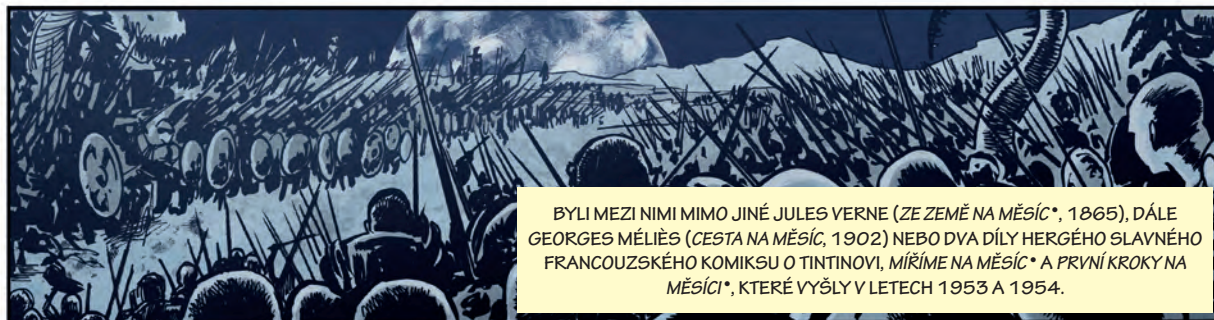
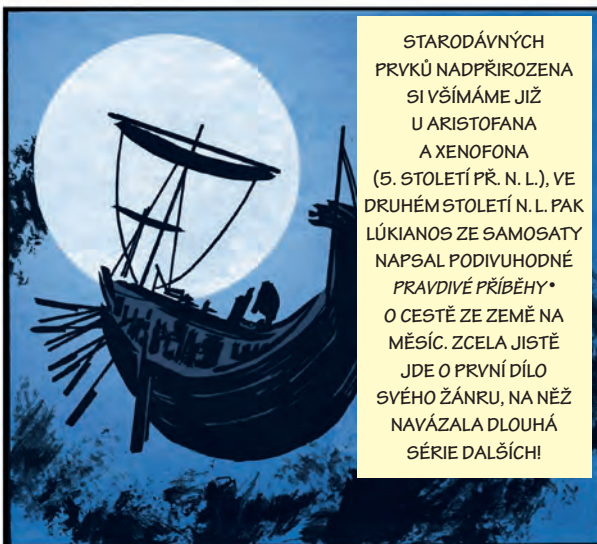

URČIT PŘESNÉ DATUM, KDY SE SCIENCE FICTION OBJEVILA, BYLO VŽDY OŽEHAVOU ZÁLEŽITOSTÍ. SCI-FI V MODERNÍM SLOVA SMYSLU ZAČALO VZNIKAT AŽ PO PRŮMYSLOVÉ REVOLUCI. BÁJNÉ PŘÍBĚHY VŠAK V LIDSKÝCH MYSLÍCH KLÍČILY ODJAKŽIVA A NACHÁZÍME JE NAPŘÍČ CELÝMI DĚJINAMI, NAPŘÍKLAD V EPOSU O GILGAMESŮVI*, KTERÝ DATUJEME DO DOBY VÍCE NEŽ 2000 LET PŘ. N. L.

I SCIENCE FICTION, JAKO OSTATNĚ CELOU LITERATURU, OVLIVNILA HOMÉROVA ODYSSEA* (8. STOLETÍ PŘ. N. L.) A PRVKY Z ODYSSEOVA DOBRODRUŽSTVÍ SE BUDOU DÁLE VYUŽÍVAT PO CELÉ VĚKY.

STARODÁVNÝCH PRVKŮ NADPŘIROZENA SI VŠÍMÁME JIŽ U ARISTOFANA A XENOFONA (5. STOLETÍ PŘ. N. L.), VE DRUHÉM STOLETÍ N. L. PAK LÚKIANOS ZE SAMOSATY NAPSAL PODIVUHODNĚ PRAVDIVÉ PŘÍBĚHY* O CESTĚ ZE ZEMĚ NA MĚSÍC. ZCELA JISTĚ JDE O PRVNÍ DÍLO SVĚHO ŽÁNRU, NA NĚŽ NAVÁZALA DLOUHÁ SÉRIE DALŠÍCH!

BYLI MEZI NIMI MIMO JINÉ JULES VERNE (ZE ZEMĚ NA MĚSÍC*, 1865), DÁLE GEORGES MÉLIÈS (CESTA NA MĚSÍC, 1902) NEBO DVA DÍLY HERGÉHO SLAVNÉHO FRANCOUZSKÉHO KOMIKSU O TINTINOVĚ, MÍŘÍME NA MĚSÍC* A PRVNÍ KROKY NA MĚSÍCÍ*, KTERÉ VYŠLY V LETECH 1953 A 1954.

I JÁ, CYRANO Z BERGERACU, JSEM MĚSÍC NAVŠTÍVIL. NAPSAL JSEM DRUHÝ SVĚT NEBOLI STÁTÝ A ŘÍŠE NA MĚSÍCÍ A MŮJ PŘÍTEL HENRI LE BRET MI JEJ MÍRNĚ UPRAVIL A PROŠKRTAL, ABY V ROCE 1657 OBEŠEL CENZURU. JEDNÁ SE O SATIRU Z MÝCH DOB, SÁM SEBE JSEM POSLAL DĚLAT ŠAŠKA NA MĚSÍC, KDE SE SETKÁVÁM MIMO JINÉ S ADAMEM A EVOU, S MĚSÍČNANY... A TAKÉ S ĎÁPLEM! A NAVÍC SE TAM MÍSTO PENĚZI PLATÍ BÁSNĚMI!

KRÁTCE PŘED CYRANEM, V ROCE 1516, PUBLIKOVAL THOMAS MORE, ANGLICKÝ KANOVNÍK, FILOZOF A POLITIK, ZAKLÁDAJÍCÍ SPIS S NÁZVEM UTOPIE*. JEHO TEXT, STOJÍCÍ U SAMÉHO ZRODU UTOPIČKÉHO MYŠLENÍ, JE ZALOŽEN NA ROVNOSTI MEZI LIDMI NA OSTROVĚ UTOPIA, CHRÁNĚNĚM PŘED NIČIVÝMI VLIVY OKOLNÍHO SVĚTA.

TAM, KDE JE VLASTNICTVÍ PRÁVEM JEDNOTLIVCE A KDE LZE VŠE VYČÍSLOVAT PENĚZI, NIKDY NEBUDE MOŽNÉ NASTOLIT SOCIÁLNÍ SPRÁVEDLNOST A PROSPERITU.

A KOLIK ZDE MÁTE MĚST A JAK V NICH LIDÉ ŽIJÍ?

OSTROV SE SKLÁDÁ Z PADESÁTI ČTYŘ MĚST, VŠECHNA VYPADAJÍ STEJNĚ, JAKO PODLE PRAVÍTKA. CO SE OBYVATELSTVA TYČE, KAŽDÝ ČLOVĚK DVA ROKY POVINNĚ PRACUJE V ZEMĚDĚLSTVÍ A POTÉ SI MUSÍ ZVOLIT NĚJAKÉ RUKODĚLNÉ ŘEMESLO. U NÁS ZAHÁLKA NEEEXISTUJE!

ALE ŠLECHTU PŘECE MÁTE? A UČENCE?

KDYŽ UŽ JSME U TĚ ŠLECHTY, VĚZTE, ŽE HLAVNÍ PŘÍČINOU VŠEOBECNÉ BÍDY JE PŘÁVĚ NADMĚRNÝ POČET ŠLECHTICŮ, TĚCH PŘÍŽIVNÍKŮ, KTERÍ SE PASOU Z POTU A PRÁCE OSTATNÍCH A PRO OBHOSPODARĚNÍ PŮPY SEDROU SVĚ ZEMĚDĚLCE Z KŮŽE.

THOMAS MORE BUDE Z POLITICKÝCH DŮVODŮ OBYVNĚN Z VELEZRADY PROTI KRÁLOVNĚ ANNĚ BOLEYNOVĚ. DŮSTOJNÍKOVI, KTERÝ JEJ POVEDE NA POPRAVIŠTĚ, KDE MÁ PŘIJÍT O HLAVU, ŘEKNE...

PROSÍM VÁS, SNAŽNĚ VÁS PROSÍM, PANE DŮSTOJNÍKU, POMOŽTE MI VYSTOUPIT NAHORU; DOLŮ UŽ SI PORADÍM SÁM...

Thomas More	Campanella	Montesquieu	Louis-Sébastien Mercier	Etienne Cabet	Butler	Jules Verne	William Morris	Wells	Majakovskij	Jack Williamson	Arthur C. Clarke	Efremov	Milohvina v Andromede	Al H	Os
Utopie	Sluneční stát	Perské listy	Rok 2440	Cesta do Ikarie	Erewhon	Ocelové město	Novinky z Utopie	Moderní utopie	Horká lázeň	Humanoidi	Konec dětství				
1516	1623	1721	1771	1840	1872	1879	1890	1905	1929	1948	1953	1957			

JEHO UTOPIE (COŽ DOSLOVA ZNAMENÁ „NIKDE; MÍSTO, JEŽ NEEEXISTUJE“) KAŽDOPÁDNĚ ZÁSAVNÍM ZPŮSOBEM OVLIVNILA OBECNÉ SMÝŠLENÍ A MNOHO AUTORŮ SE TĚMATU NÁSLEDNĚ CHOPÍ... AUTORI SCIENCE FICTION SE BUDOU PODÍLET NA VZNIKU ŽÁNRU ZCELA OPAČNĚHO: DYSTOPIE.

PŘEČTĚTE SI: KONEC CIVILIZACE * OD ALDOUSE HUXLEYHO, 1984 * OD GEORGE ORWELLA ČI 451 STUPNŮ FAHRENHEITA * OD RAYE BRADBURYHO.

NÁSLEDOVAT BUDOU VELKÁ DÍLA, KTERÁ NAPLNÍ PODSTATU ŽÁNRU SCI-FI, JAKO NAPŘÍKLAD V ROCE 1726 *GULLIVEROVY CESTY** OD JONATHANA SWIFTA.

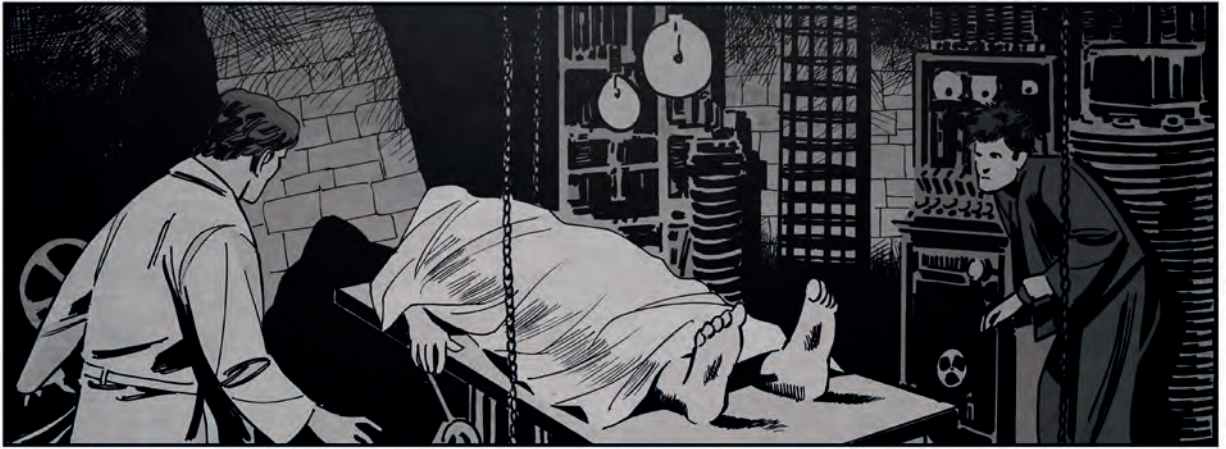
VE FRANCII VZNIKNE V 18. STOLETÍ VLNA DŮLEŽITÝCH UTOPICKÝCH SPISŮ, ROBINZONÁD ČI NEUVĚŘITELNÝCH CESTOPISŮ, O NĚŽ SE ZASLOUŽÍ ZEJMÉNA RESTIF DE LA BRETONNE ROMÁNEM *OBJEVENÍ JIHU LÉTAJÍCÍM MUŽEM*, KTERÝ VYJDE V ROCE 1781 A V NĚMŽ SI HLAVNÍ HRDINA VICTORIN SESTAVÍ LÉTAČÍ STROJ, OBJEVÍ NEDOSTUPNÉ POHOŘÍ A ZALOŽÍ PATRIARCHÁLNÍ SPOLEČNOST.

V ROCE 1810 V ANGLII PRÁVĚ ZAČÍNALA PRŮMYSLOVÁ REVOLUCE, KROMĚ NÍ SE VŠAK TAMTĚŽ ODEHRÁVÁ I REVOLUCE ŽÁNRU SCI-FI...

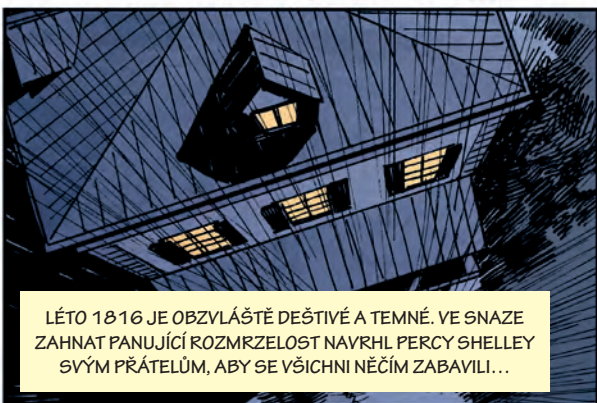
LÉTO 1817. JISTÁ MARY GODWINOVÁ, POZDĚJI MARY SHELLEYOVÁ, PŘIPÍŠALA ZA SVŮJ RUKOPIS S NÁZVEM FRANKENSTEIN NEBOLI MODERNÍ PROMÉTHEUS SLOVO „KONEC“. TENTO ROMÁN, VYDANÝ V ROCE 1818, JE ČASTO POKLÁDÁN ZA PRVNÍ VELKÉ DÍLO SCIENCE FICTION.

PŘÍBĚH DÍLA ZAČÍNÁ NA OBYČEJNÉ DOVOLENÉ, KTEROU MARY, V TÉ DOBĚ MILENKA BÁŠŇÍKA PERCYHO BYSSHE SHELLEYHO, TRÁVILA VE ŠVÝCARSKU POBLÍŽ ŽENEVY VE VILE DIODATI. SPOLEČNOST JÍ DĚLALA SKUPINA ROMANTICKÝCH AUTORŮ.

BYLI MEZI NIMI I JOHN WILLIAM POLIDORI, JEDEN Z VŮDCŮ HNUTÍ, V TÉ DOBĚ JIŽ SLAVNÝ, LORD BYRON A PRÁVĚ BÁŠŇÍK PERCY SHELLEY.

LÉTO 1816 JE OBZVLÁŠTĚ DEŠTIVÉ A TEMNÉ. VE SNAZE ZAHNAT PANUJÍCÍ ROZMRZELOST NAVRHL PERCY SHELLEY SVÝM PŘÁTELŮM, ABY SE VŠICHNI NĚČÍM ZABAVILI...

TO JE ALE NEPŘÍJEMNÉ! COPAK TEN DEŠŤ NIKDY NEUSTANE?

TATO POCHMURNÁ ATMOSFÉRA PŘÍMO VYZÝVÁ K NAPSÁNÍ... DUCHAŘSKÉ POVÍDKY. CO NA TO ŘÍKÁTE, PŘÁTELÉ?

TO JE VÝBORNÝ NÁPAD!

PROČ NE...

1814. MARY SHELLEYOVÁ MĚLA V DOPROVODU MARY JANE CLAIRMONTOVÉ, PŘEKLADATELKY GRIMMA DO ANGLIČTINY, A PERCYHO SHELLEYHO NAVŠTÍVIT HRAD FRANKENSTEIN V NĚMECKÉM MÜHLTALU.

TO JE PŘEKRÁSNÁ PEVNOST, TAK KOUZELNÁ A TAJUPLNÁ...

ŽIL ZDE FILOZOF A ALCHEMISTA JOHANN KONRAD DIPPEL, JEHOŽ OBVINILI Z KACÍŘSTVÍ. JEHO PŘIČINĚNÍM BYL, ČÁSTEČNĚ OMYLEM, OBJEVEN NOVÝ PIGMENT... PRUSKÁ MODŘ. A DÁLE...

A DÁLE?

ŘÍKÁ SE, ŽE SE DIPPEL ZABÝVAL VELMI PODIVNÝMI NÁPADY... POVĚZTE NÁM VÍCE!

TEDY... SNAŽIL SE VYTVOŘIT ELIXÍR ŽIVOTA.

ELIXÍR ŽIVOTA?

PŘÁL SI ZJISTIT, JAK ŽÍT VĚČNĚ. NEVÁHAL KVŮLI TOMU PROVÁDĚT ANI EXPERIMENTY NA ZVÍRATECH. DOMNÍVAL SE, ŽE JE MOŽNÉ PŘENĚST LIDSKOU DUŠÍ DO JINÉHO TĚLA.

O DIPPELOVI SE NEJDŘÍV DOZVĚDĚLA MARY CLAIRMONTOVÁ, A TO DÍKY DOPISU OD JACOBA GRIMMA, JEHOŽ POHÁDKY PŘEKLÁDALA. PRÁVĚ ONA O NĚM TEDY NEJSPÍŠE ŘEKLA SVĚ NEVLASTNÍ DCEŘI, MARY SHELLEYOVĚ...

CESTA, KTEROU DO REGIONU V ROCE 1814 PODNIKLI, ZŘEJMĚ JEN DOKAZUJE, ŽE FRANKENSTEINŮV HRAD A JEHO BÝVALÝ OBYVATEL JOHANN DIPPEL SE SKUTEČNĚ STALI INSPIRACÍ PRO TOTO NOVÁTORSKÉ DÍLO.

VÍME TAKÉ, ŽE SHELLEY A JEHO PŘÁTELÉ BĚHEM POBYTU VE VILE DIODATI PROBÍRALI PŘÍPAD LUIGIHO GALYANIHO, VĚDCE, JENŽ SE ZABÝVAL VÝZNAMEM ELEKTRICKÉHO PROUDU PRO ORGANICKÉ, ZVÍŘECÍ TKÁŇE.

PODLE JEDNÉ NOVĚJŠÍ TEORIE SE MĚLA MARY SHELLEYOVÁ INSPIROVAT FRANCOUZSKOU POVÍDKOU FRANÇOISE-FÉLIXE NOGARETA ZRCADLO DĚJŮ SOUČASNÝCH, KTERÁ VYŠLA ROKU 1790 A OBJEVUJE SE V NÍ VYNÁLEZCE JMÉNEM „FRANKÉSTEIN“, JENŽ VYTVOŘÍ STROJ HRAJÍCÍ NA FLÉTNU, ABY SVEDL MLADOU DÍVKU.

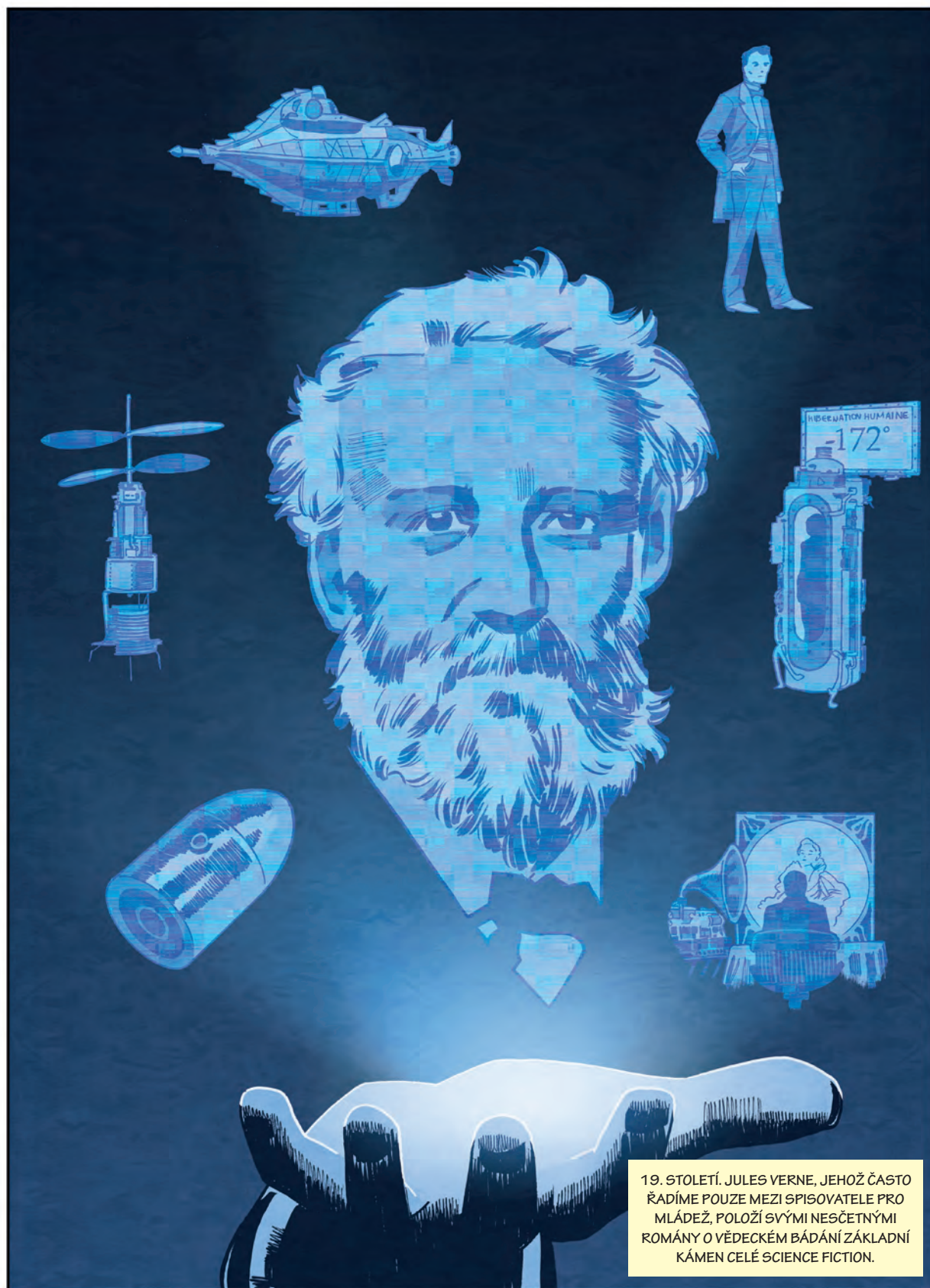
MARY SHELLEYOVÁ VNESLA DO SVÉHO „FANTASTIČNA“ RACIONALITU. NEJDĚSIVĚJŠÍ NA JEJÍM PŘÍBĚHU BYL V TĚ DOBĚ PRÁVĚ REALISMUS, S JAKÝM POPSALA „OŽIVENÍ“ MRTVÉHO VĚDOU.

NEZŘÍDKA SE LIDÉ DOMNÍVAJÍ, ŽE FRANKENSTEIN PATŘÍ DO ŽÁNRU FANTASY, VE SKUTEČNOSTI SE VŠAK JEDNÁ O PRVNÍ SKUTEČNĚ VÝZNAMNÉ DÍLO ČISTÉ SCIENCE FICTION... NA ZROZENÍ TVORA NENÍ NIC NADPŘÍROZENÉHO, STOJÍ ZA NÍM VĚDA A ZÁZRAK ELEKTRINY...

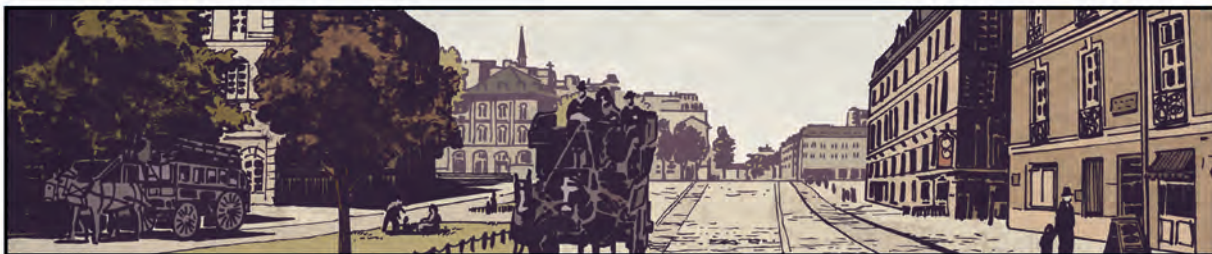
TOTÉŽ BY VÁM VE VELKÉ BRITÁNII ŘEKLI I JISTÝ HERBERT GEORGE WELLS A JEHO DOKTOR MOREAU...

SCIENCE FICTION NA SVĚ JMÉNO SICE ZATÍM ČEKÁ, UŽ VŠAK PŘIŠLA NA SVĚT. A MÁ MATKU!

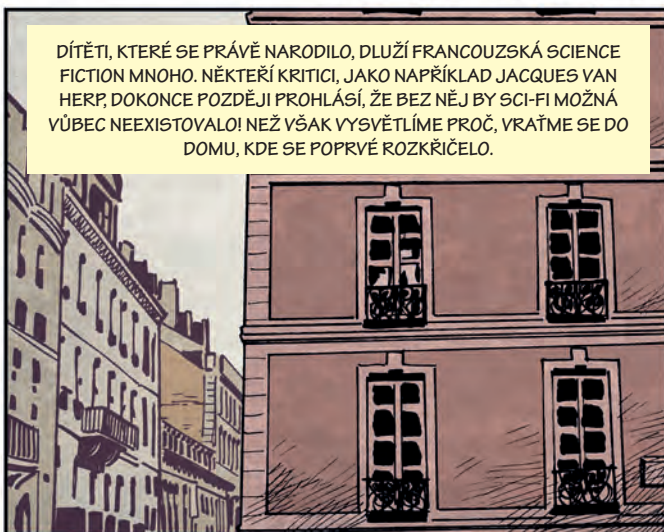

19. STOLETÍ. JULES VERNE, JEHOŽ ČASTO
ŘADÍME POUZE MEZI SPISOVATELE PRO
MLÁDEŽ, POLOŽÍ SVÝMI NESČETNÝMI
ROMÁNY O VĚDECKÉM BĀDÁNÍ ZĀKLADNÍ
KĀMEN CELÉ SCIENCE FICTION.

DÍTĚTI, KTERÉ SE PRÁVĚ NARODILO, DLUŽÍ FRANCOUZSKÁ SCIENCE FICTION MNOHO. NĚKTERÍ KRITICI, JAKO NAPŘÍKLAD JACQUES VAN HERP, DOKONCE POZDĚJI PROHLÁSÍ, ŽE BEZ NĚJ BY SCI-FI MOŽNÁ VŮBEC NEEXISTOVALO! NEŽ VŠAK VYSVĚTLÍME PROČ, VRAŤME SE DO DOMU, KDE SE POPRVÉ ROZKŘÍČELO.

TENTO KOJENEC, NAROZENÝ V NANTES 8. ÚNORA ROKU 1828, JE JULES VERNE! JEDEN ZE ZAKLADATELŮ A OTCŮ FRANCOUZSKÉ SCIENCE FICTION.

JULES, SYN SOPHIE ALLOTTE DE LA FUÏE A PIERRA VERNEA, JE PRVNÍ Z PĚTI POTOMKŮ MĚŠŤANSKÉ RODINY. CELÉ DĚTSTVÍ STRÁVÍ V NANTES A OKOLÍ.

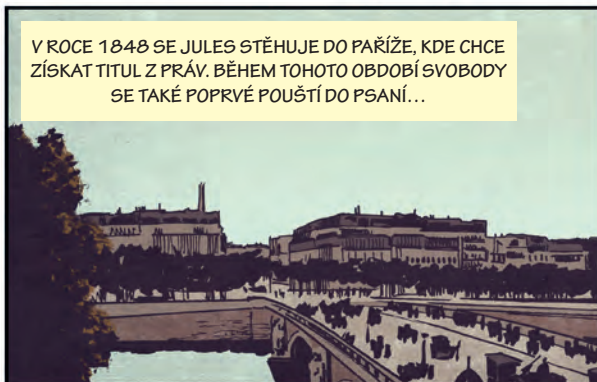
CHODÍ NA KATOLICKOU ŠKOLU V SAINT-STANISLAS, KDE SE SETKÁVÁ S DĚTMI Z NEJRŮZNĚJŠÍCH KONČIN, NAPŘÍKLAD Z OSTROVA GUADELOUPE, COŽ V NĚM PODNÍTÍ SILNOU TOUHU PO CESTOVÁNÍ. A NEDÁ SE POPŘÍT, ŽE MLADÝ VERNE DÁ SVÉ CHUTI OBJEVOVAT BRZY VOLNÝ PRŮCHOD...

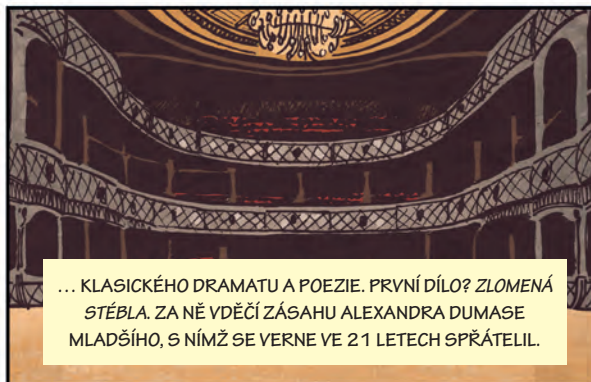
VYPRÁVÍ SE TOTIŽ, ŽE JULES VERNE CHTĚL V JEDENÁCTI LETECH SÁM NASTOUPIT JAKO PLAVČÍK NA LOĎ MÍŘÍCÍ DO INDIE. OTEC HO PRŮ ZASTAVIL AŽ V PAIMBEUF NA BŘEHU ATLANTIKU! NICMĚNĚ... JE TO JEN LEGENDA...

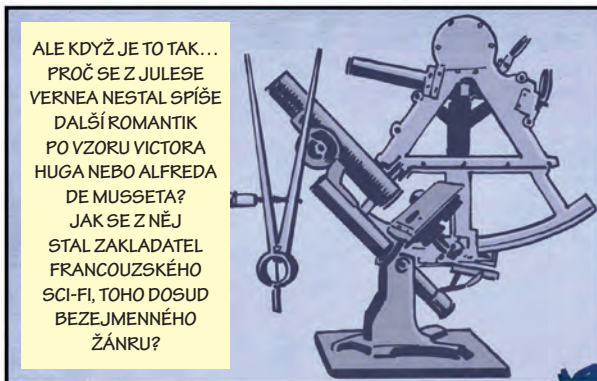
JULES POKRAČUJE VE STUDIU NA GYMNÁZIUM ROYAL V NANTES, MATURITNÍ ZKOUŠKU Z RÉTORIKY A FILOZOFIE SKLÁDÁ V RENNES ROKU 1846. ZÍSKÁVÁ HODNOCENÍ „DOBŘE“.

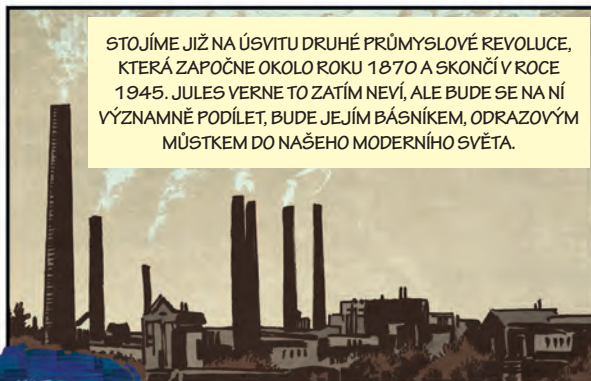
V ROCE 1848 SE JULES STĚHUJE DO PAŘÍŽE, KDE CHCE ZÍSKAT TITUL Z PRÁV. BĚHEM TOHOTO OBDOBÍ SVOBODY SE TAKÉ POPRVÉ POUŠTÍ DO PSANÍ...

... KLASICKÉHO DRAMATU A POEZIE. PRVNÍ DÍLO? ZLOMENÁ STĚBLA. ZA NĚ VDĚČÍ ZÁSAHU ALEXANDRA DUMASE MLADŠÍHO, S NÍMŽ SE VERNE VE 21 LETECH SPŘÁTELIL.

ALE KDYŽ JE TO TAK... PROČ SE Z JULESE VERNEA NESTAL SPÍŠE DALŠÍ ROMANTIK PO VZORU VICTORA HUGA NEBO ALFREDA DE MUSSETA? JAK SE Z NĚJ STAL ZAKLADATEL FRANCOUZSKÉHO SCI-FI, TOHO DOSUD BEZEJMENNÉHO ŽÁNRU?

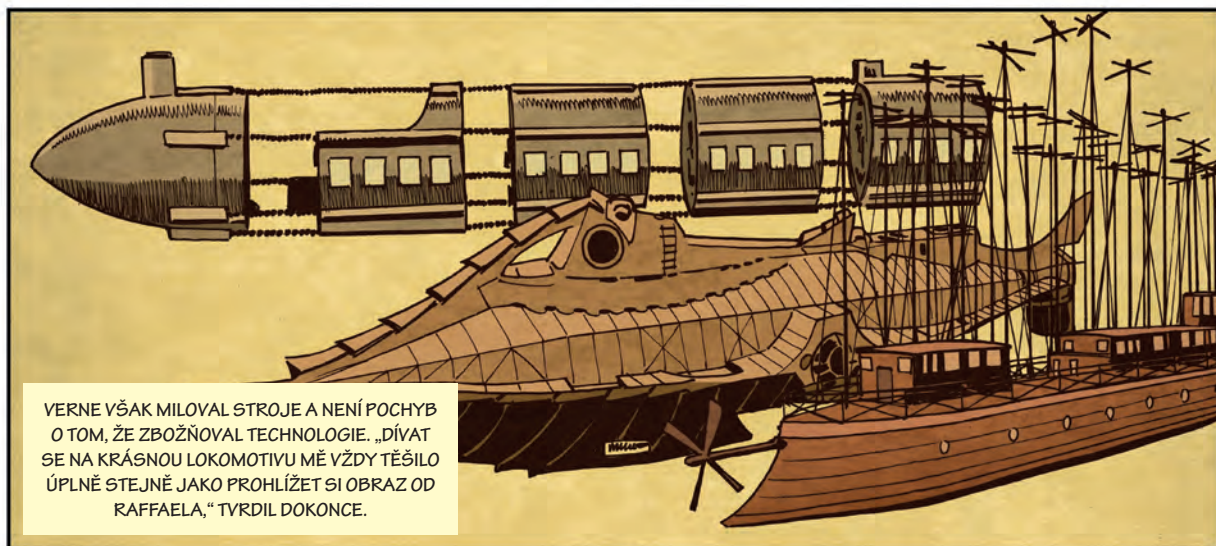

STOJÍME JIŽ NA ÚSVITU DRUHÉ PRŮMYSLOVÉ REVOLUCE, KTERÁ ZAPOČNE OKOLO ROKU 1870 A SKONČÍ V ROCE 1945. JULES VERNE TO ZATÍM NEVÍ, ALE BUDE SE NA NÍ VÝZNAMNĚ PODÍLET, BUDE JEJÍM BÁSNÍKEM, ODRAZOVÝM MŮSTKEM DO NAŠEHO MODERNÍHO SVĚTA.

K TOMU, ABY SE Z NĚJ POZDĚJI STAL „ROMANOPISEK VĚDY“, VERNE VE SKUTEČNOSTI NIJAK PŘEDURČEN NEBYL. SÁM PŘIZNAL:

NEMOHU ŘÍCT, ŽE BYCH MĚL NĚJAKÝ ZVLÁŠTNÍ ZÁPAL PRO VĚDU. NEMĚL JSEM HO VLASTNĚ NIKDY: NESTUDOVAL JSEM ŽÁDNÝ VĚDECKÝ OBOR.

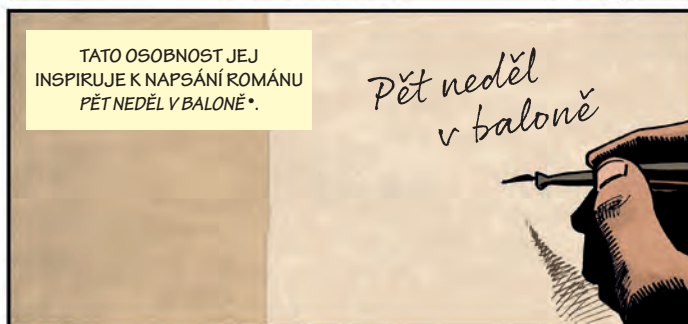
VERNE VŠAK MILOVAL STROJE A NENÍ POCHYB O TOM, ŽE ZBOŽŇOVAL TECHNOLOGIE. „DÍVAT SE NA KRÁSNOU LOKOMOTIVU MĚ VŽDY TĚŠILO ÚPLNĚ STEJNĚ JAKO PROHLÍŽET SI OBRAZ OD RAFFAELA,“ TVRDIL DOKONCE.

JULES VERNE, V TĚ DOBĚ JIŽ ADVOKÁT, SE V 28 LETECH ŽENÍ S HONORINE DE VIANOVOU, MLADOU VDOVOU. PÍŠE SE ROK 1857. NOVOMANŽELÉ S PENĚZI VYCHÁZejí DOBRĚ A JULES MÁ TAK MOŽNOST VĚNOVAT SE PŠANÍ.

JENŽE CO PŠAT? JULESE ZCELA ZÁSADNĚ OVLIVNÍ SETKÁNÍ S NADAREM V ROCE 1860! NADAR JE FOTOGRAF, SPIŠOVATEL, KARIKATURISTA A TAKÉ... VZDUCHOPLAVEC, JIŽ V TĚ DOBĚ ZNÁMÝ PRO SVŮJ ZÁJEM O TUTO DISCIPLÍNU, A ZVLÁŠTĚ O BALONY.

TATO OSOBNOST JEJ INSPIRUJE K NAPSÁNÍ ROMÁNU PĚT NEDĚL V BALONĚ*.

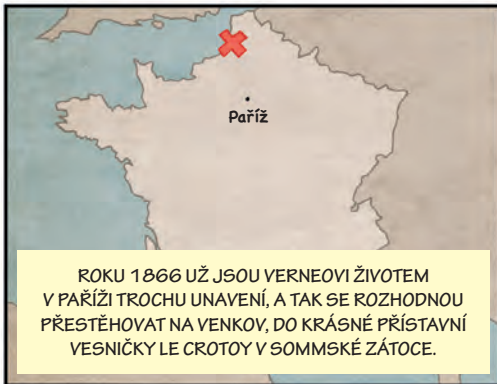
Pět neděl v baloně

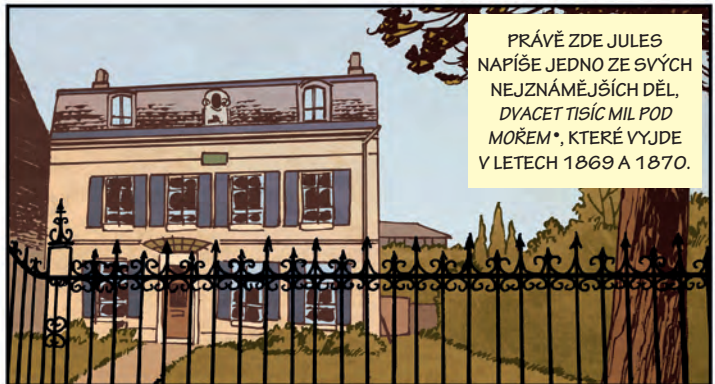
V ROCE 1861 SE JULES VERNE PROSTŘEDNICTVÍM DNES UŽ ZAPOMENUTÉHO SPIŠOVATELE ALFREDA DE BRÉHATA SETKÁVÁ S NESMÍRNĚ DŮLEŽITOU OSOBOU: PIERREM-JULESEM HETZELEM. S NÍM NAVÁŽE PLODNOU SPOLUPRÁCI, Z NÍŽ SE ZRODÍ CYKLUS PODIVUHODNÝCH CEST *I HETZEL, OBÁVANÝ NAKLADATEL, HO BUDE NUTIT PRACOVAT NA ROMÁNECH TAK PILNĚ, AŽ SE MU VERNE V DOPISECH ZAČNE PODEPISOVAT JAKO „VÁŠ SEDŘENÝ KŮŇ“.

V TĚTO DOBĚ, TEDY MEZI LETY 1859 A 1861, JULES HODNĚ CESTUJE, TŘEBA DO SKOTSKA NEBO SKANDINÁVIE, ODKUD ZÍSKÁ NÁMĚTY PRO SVÁ PRVNÍ DÍLA.

ROKU 1866 UŽ JSOU VERNEOVI ŽIVOTEM V PAŘÍŽI TROCHU UNAVENÍ, A TAK SE ROZHODNOU PŘESTĚHOVAT NA VENKOV, DO KRÁSNÉ PŘÍSTAVNÍ VESNIČKY LE CROTOY V SOMMSKÉ ZÁTOCE.

PRÁVĚ ZDE JULES NAPIŠE JEDNO ZE SVÝCH NEJZNÁMĚJŠÍCH DĚL, DVACET TISÍC MIL POD MOŘEM*, KTERÉ VYJDE V LETECH 1869 A 1870.

PODLE MÍSTNÍCH KLEPŮ MĚL VERNE V TAMNÍM PŘÍSTAVU SCHOVAT ZMENŠENÝ MODEL NAUTILU. NIKDO JEJ VŠAK NIKDY NENAŠEL. VERNEŮV ROMÁN, JEHO KAPITÁN NEMO I NAUTILUS NICMÉNĚ BRZY NATO VSTOUPILI DO DĚJIN POPULÁRNÍ LITERATURY A INSPIROVALI NESPOČET DALŠÍCH SPISOVATELŮ, JAKO BYL PAUL D'IVOI (KORZÁR TRIPLEX*) ČI KAPITÁN DANRIT, I VĚDCŮ, NAPŘÍKLAD JEANA-BAPTISTA CHARCOTA. V ROCE 1931 POSTAVÍ VĚDEC SIR GEORGE HUBERT WILKINS PONORKU, KTEROU POJMENUJE... NAUTILUS.

ROKU 1864 VERNE VYDÁVÁ CESTU DO STŘEDU ZEMĚ*, K NÍŽ HO PODNÍTLA PŘEDEVŠÍM ČETBA FANTASTICKÉHO ROMÁNU GEORGE SANDOVÉ LAURA: CESTA DO KRYSTALU. VERNE MOHL BÝT SKUTEČNĚ HRDÝ NA TO, JAK JEJ HDNOTILI SPISOVATELE, KTERÉ ON SÁM OBDIVOVAL. SAMA GEORGE SANDOVÁ JEJ V JEDNOM DOPISE INSPIROVALA ROVNĚŽ K NAPSÁNÍ DVACETI TISÍC MIL POD MOŘEM.

Děkuji vám, pane, za vaše milá slova, jež jste vložil do svých dvou strhujících románů. Ty mě rozptýlily od hluboké bolesti a díky nim jsem lépe snášela své rozrušení. Rmoutí mě na nich jen jediná věc, a sice že jsem je již dočetla a nemám zatím další tučet, do něhož bych se mohla pustit. Doufám, že nás již brzy zavedete i do hlubin moře a své postavy tam vyšlete v oněch potápěcích přístrojích, které pomocí vědy a představivosti jistě dokážete dovést k dokonalosti.

ZATÍMCO KAPITÁN NEMO ZŮSTAL POSTAVOU Z LEGEND, NAUTILUS DODNES PŘEDSTAVUJE SYMBOL TECHNICKÉHO POKROKU, JEŽ VERNE ÚSPĚŠNĚ PŘEDPOVĚDĚL. DVACET TISÍC MIL POD MOŘEM, PŘEDMĚT MNOHA NÁPODOB A PARODIÍ, VŽDY ZŮSTANE PRVNÍM VELKÝM PODMOŘSKÝM DOBRODRUŽSTVÍM A DOČKÁ SE I ŘADY ADAPTACÍ, AŽ UŽ KOMIKSOVÝCH, SERIÁLOVÝCH (V DEVADESÁTÝCH LETECH TO BYL STRÁŽCE MOŘE) ČI FILMOVÝCH, PŘEDEVŠÍM VE SNÍMKU RICHARDA FLEISCHERA Z ROKU 1954 S JAMESEM MASONEM V ROLI NEMA A KIRKEM DOUGLASEM V ROLI HRDINY NEDA LANDA.

